

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

79. ÅRGANG

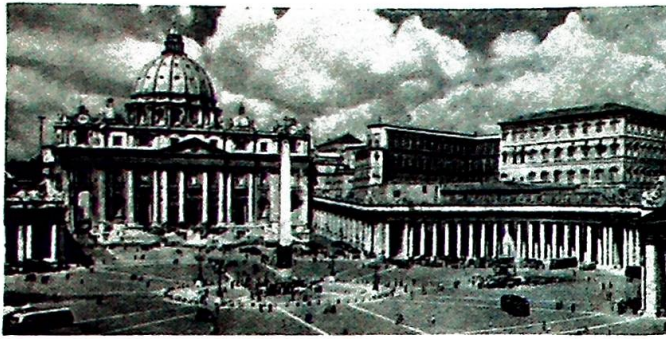
4. FEBRUAR 1967

A V I N N H O L D E T :

- KATOLISISME OG POLITIKK (side 36)
- SPANSK GENERASJON 66 (side 38)
- «OFFERET FRIFINNES» (side 40)

NESTE NUMMER UTKOMMER 18. FEBRUAR 1

N
3

VATIKANET: Forsøket på å finne en fredelig løsning på Vietnam-krigen opptar i stigende grad paven. De siste ukene har han fått direkte rapport fra Mgr. Huessler, lederen av det tyske Caritas, om hans møte med Ho Chi Minh i Hanoi og hatt samtaler i Vatikanet om konflikten med besøkende statsmenn, bl. a. den amerikanske Saigon-ambassadør og den britiske statsminister Wilson. I Moskva har det sovjetiske pressekontor «Nowosti» kommet med positive uttalelser om pavens arbeide.

Under sitt besøk i Nord-Vietnam hadde mgr. Huessler kontakt med landets katolske kirke og hierarki, den første personlige forbindelse mellom Rom og katolikene i dette området siden kommunistene erobret makten i 1954.

Den kjente amerikanske journalisten Harrison E. Salisbury hvis reportasjer fra nord vakte stor oppsikt verden rundt, skrev i New York Times nylig at ett viktig trekk ved Huesslers reise var å gi et synlig bevis på at Vatikanet ikke bare interesserer seg for katolikene i Syd-Vietnam. Huesslers oppdrag var ellers først og fremst å kartlegge behovet for et hjelpearbeide. Han besøkte Hanoi sammen med tyske prester fra andre kirkesamfunn.

*

HAAG: Et spesielt råd skal forestå forberedelsene til det store pastoralkonsil i Nederland i høst. Rådet ledes av en legmann, professor van Melsen fra universitetet i Groningen og består ellers av tre prester, to kvinner, en student og en protestantisk medarbeider. «Konsilet» som åpnes 27. november kommer til å vare inn i 1968, melder KNA.

*

ROM: Tidsskriftet «La Civiltà Cattolica» som jesuittene utgir i Rom har i sitt siste nummer en lederartikkel om den efter-konsiliære aktivitet i den katolske kirke. Mange kristne forvirres av det som idag foregår i Kirken, heter det. Tidsskriftet understreker at man ikke må sette likhetstegn mellom tro og teologi. I motsetning til trossannhetene som i sitt innhold og i sin objektive betydning er uforanderlige, må teologien stadig fornye seg. Men fornyelse må foregå under det kirkelige læreembedets ledelse.

Her og der i Kirken, fortsetter tidsskriftet, fremkommer dessverre uoverveide og feilaktige uttalelser og meninger, uttalelser som på enkelte punkter gjør det vanskelig for den troende. Det dreier seg bare om noen få stemmer, men de påfører Kirken skade — ikke bare på grunn av den irritasjon de vekker hos de troende, men også fordi de bringer hele det efter-konsiliære arbeide i miskreditt og vekker en reaksjon i Kirken som kan svekke hele Konsilets arbeide.

*

LILLE: En 35 år gammel fransk arbeiderprest, pater Montjardet har blitt avskjediget av direksjonen i en fabrikk i Lille. Han kom i konflikt med ledelsen da det ble kjent at han var prest, sier han selv. 900 arbeidere la ned arbeidet i en time som en sympatiaksjon for pateren da oppsigelsen ble kjent.

*

BUDAPEST: En domstol i Budapest har dømt en søster i et sekularinstitutt, Agnes Timor til tre og et halvt års fengsel for å ha satt seg mot «gjeldende bestemmelser». Hun hadde hatt møter med andre søstre i sin leilighet, holdt andakter der og ført et ordenspreget liv.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 68 08 68	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Tberesia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK, <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svitthun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15 6.20	10.30 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg,
Gunnar Magnus og Jan Cato Møllestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 42 37 43.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom
postkontorene). Kr. 25 pr. år,
kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

REDAKSJONELL KOMMENTAR:

MED EGNE ØYNE

I dette nummer bringer «St. Olav» stoff fra to europeiske land - Tyskland og Spania. Det er ikke en engangsaffære å forsøke å informere om forhold der og andre steder, så langt vi evner akter vi å følge problemene videre. Men det innebærer ett spesielt problem: Kan vi stole på våre kilder? I dag eksisterer det nær og fjern «PR-kontorer» som gratis og meget gjerne skaffer oss ferdigsydd stoff, fra den ene eller annen leir. For vårt blad blir det av avgjørende betydning at vi ikke uten videre godtar disse tilbud og muligheter, men så langt økonomi og evner rekker, forsøker å se «med egne øyne». Eller bruker bakgrunnsmateriale som vi har grunn til å stole på. Ikke slik at det absolutt bør være det siste ord i en sak, men fordi det er skrevet av personer som vi tror har respekt for sannheten og den frie informasjon.

I de to nevnte artikler i dagens nummer har vi gode grunner til å stole på våre kilder. Men vi bør av og til enda mer direkte kunne «se oss om» i verden. Vi vet at den glimrende svenske journalisten Gunnel Vallquist i vinter har planlagt — og delvis gjennomført — en reise som er et skoleeksempel på hvordan Nordens katolikker med egne øyne kan orientere seg, om forhold som for eksempel i høy grad er under debatt blant Nordens radikale og konservative ikke-katolikker. Hun har valgt seg ut bl. a. to brennpunkter hvorfra våre informasjonen ofte kommer inn farvet, enten av politiske krav, eller av en ikke helt betryggende form for kirkelig selvforsvar i ett og alt: Spania og Polen.

Hennes artikler kommer etter hvert i nordisk dagspresse og blir lest og kommentert, forhåpentlig også av katolikker. Hennes møte med spanske forhold er meget spennende, særlig fordi mange av oss visst ennå lever i borgerkrigens tanker og forestillinger. For eksempel dr. Abats artikkel i «St. Olav» idag minner jo om at mange ting har skjedd på de siste tredve årene i Spania, i samfunnet, blant de unge og i Kirken. Vi trenger flere opplysninger, det er et spennende område for oss.

Spesiell interesse har kanskje hennes neste mål: Polen. Her står en sterk katolsk tradisjon overfor en tilpassningsvillig, om enn av og til ganske firkantet kommunis-

me. Vi trenger nøyaktige informasjonen. Det er ikke tilrådelig for noen katolikk lenger å forenkle det polske drama til en strid mellom vår Kirke og en bande forbrytere. Tro om det ikke finnes menn av god vilje her og der blant forbryterne også? Det lange forsøket på sameksistens mellom kirke og stat i denne nasjon har farlige og skremmende sider — men inneholder også muligheter. Og har en bakgrunn. Vi burde ihvert fall venne oss til å se med egne øyne. Såvidt vi kan begripe er den nye striden om seminarene i Polen bare ett av en hærskare av problemer som nå velter inn over Gomulkas regime. Kommunistpartiet er stadig den helt dominerende makt i landet, men observatører mener at lederne har gått mer og mer trett. De har hatt makten i tyve år, likevel har de fullstendig mislykkes i dette å vinne storparten av folkets lojalitet og oppslutning.

Hva er katolikkens rolle i en slik situasjon? Det er meget vanskelig for en nordisk katolikk — og et katolsk blad — å vurdere sine trosfellers dilemma ved en slik korsvei. Også vi må forsøke å bruke pålitelige kilder. Og her tror vi at nettopp Gunnel Vallquist er en type journalist som kan gi oss en høyst nødvendig håndrekning.

Hun hører til de kilder vi stoler på. Ikke fordi vi på liv og død går ut fra at vi skal være enige med henne i alle ting.

Men fordi hun arbeider selvstendig.

A. R.

Fra et annet sted i Øst-Europa, Praha:
Intet PR-kontor kommer nær sannheten om disse ting.

«HVEM ER REDD — ?»

I en filmanmeldelse på siste side i dette nummer behandler signaturen *hrm* «Hvem er redd for Virginia Woolf?» Han minner bl. a. om dr. Per Lønnings ord om at vi ikke som kristne kan «avvise det ransakende, det avslørende, det plag-somme hvis vi ønsker å være sanne. Solskinnskildringer uten skygger er usanne, ergo ukristelige. Det er nærmest tragikomisk når (selvbestaltede) talsmenn for denne kristne tro, som sterkere enn noen har rettet søkelyset mot «fordervelsens avgrunn i meg», er de første til å hyle ved det minste glimt av fordervelsen.»

SE FILMSPALTEN.

OPTIMIST MED ÅP

PATER GUNTERMANN OM KATOLISISME OG POLI

KERN-TEAM — ordet er et tysk-engelsk blandingsprodukt, nettopp hva våre muntre riksmåls-purister ville kalle en «dromedille» eller en «krokodar». Men «kjernelag» (som er den riktige oversettelse av *Kern-team*) går ikke så godt på norsk, selv om det altså uttrykker hva det dreier seg om, en liten sammenslutning — vanligvis på 8—12 personer — til en aksjons-celle i Kirkens og apostolatets tjeneste. Gjerne føyes tallet 365 til — for å minne om at året har 365 dager — hver av dem en gave og en utfordring.

Oslo har sitt «Kern-team 365», grunnlagt fra Frankfurt av den dynamiske pater Leppich. Det fikk en noe trang fødsel — der var psykologiske justeringer å foreta. Men poenget skulle kunne fenge også hos oss: Det dreier seg om en strømlinje-formet type kristen innsats i den moderne verden. Oslo har nylig hatt kontaktbesøk av en ledende representant for sentralen i Frankfurt, den 35 år gamle pater Lothar Guntermann O. P., som — karakteristisk nok — talte til både katolske og evangeliske kristne, i den tyske evangeliske menighets forsamlings-sal i Oslo.

Han lar seg villig intervjuet — har faktisk slikt å gjøre.

☆

Fra 1958 av, forteller han, gjorde der seg omkring pater Leppich, hvis virksomhet som folkepredikant vakte betydelig oppsikt, gjeldende ønsker om å organisere en ny type apostolat, forskjellig fra det tradisjonelle kristelige forenings- og møtemønster. En rekke samtaler mellom engasjerte prestere og legfolk førte i 1962 til dannelsen av «Aktion 365», som siden har fått en betydelig utbredelse, i og utenfor Tyskland. Aksjonen skulle legge hovedvekten ut over det kirkelige miljøets grenser, og med moderne opinionsmidler vende seg til mer eller mindre kirkefremmede i vårt pluralistiske samfunn. Innenfor masse-turismen, reklamen, gatelivet i våre moderne storbyer søker den å nå mennesker der hvor de faktisk er. Små arbeidsgrupper forbereder «profesjonelt» en rekke påvirknings-aksjoner i dagens sprog. Hos medlemmene forbindes denne ytre virksomhet med indre religiøs fordy-

Regjeringsparti og kirke har stått hverandre nær, under oppbyggingen av det tyske demokrati etter krigen. (Forbunds-president Gerstenmaier — selv lutheraner — på «Katholikentag».)

pelse — Bibelen både studeres og utbres, praktisk nestekjærlighet fremmes ved at deltagerne påtar seg individuelt ansvar som venner av syke, gamle, blinde, fanger. I Tyskland har vi også lansert gate-misjoner, regulære «torv-møter» med korte innlegg, som gjerne fører til at 6—7 grupper danner seg til samtale med våre folk, på åpen gate.

— Hvor ofte samles medlemmene i teamet?

— En gang månedlig, men da til et fast og forberedt arbeidsmøte. De kompletterer hverandre, som aksjons-gruppe betraktet, hver ut fra sitt miljø, sin kompetanse, sin alders-gruppe, osv.

DEMOKRATI OG KRISTENT ANSVAR

— Mange her i landet, og ellers i verden, er blitt skremt av den relative, men merkbare fremgang for de «ny-nazistiske» grupper i tysk politikk. Hva mener De om det, pater Guntermann?

— Jeg kan godt forstå at en blir skremt. Men der er lite grunnlag for det. Et knusende flertall vest-tyskere stemmer resolutt demokratisk, og vil

fortsette med det. NPD er et typisk misnøye-parti, men den politiske og menneskelige kvalitet i dets propaganda og hos dets ledere er så iøynefallende svak og lite tillitvekkende, at jeg ikke tiltror det noen masse-appell i dagens Tyskland.

— Og «den store koalisjon» mellom kristelig-demokrater og sosial-demokrater?

— Tror jeg er gunstig, som en overgang. Det er kanskje den mest realistiske måten å stabilisere vårt demokrati på. Weimar-republikken i tve-årene hadde 36 partier, mange av dem ekstremistiske. I Tyskland kan vi nå håpe på et to-parti-system etter britisk mønster, hvor en planlagt ny valglov faktisk eliminere de høyre- og venstre-ekstremistiske partienes lokale gjennombrudd, fordi de ikke oppnår store nok tall på nasjonal basis. Ser en seg om i verden, og spør seg selv: Hva er opplegget til diktatur, så tyder meget på at denne utvikling er en gunstig forebyggelse av det. Men det kunne bare gjennomføres ved en bred samlingsregjering.

— Hva med de katolske velgermasser nå? Har der ikke, siden katolikene ble organisert i et parti i forrige århundre, vært en altfor fremhers-

kende *konfesjonell* tankegang i deres politiske engasjement?

— Utvilsomt. Men dette er nå i bevegelse. Valgene i delstaten Niedersachsen i fjor gjorde det for eksempel klart, at en omfattende omgruppering mellom de to partier allerede er i gang. Begge vil trolig bli liberalisert gjennom den nye utvikling — «avideologiseringen» er merkelig. I CDU var jo katolikkene lenge den ledende partner, særlig fordi de leverte *menene*, fra Adenauer av. Men katolikkene stemmer ikke lenger i blokk — det er særlig protestantene som forblir tro mot det kristelig-demokratiske parti, simpelthen fordi de er mer konservative. Selv tror jeg at det er et uttrykk for politisk modning, og dermed et godt tegn for demokratiet i Tyskland, at katolikkene nå kan gi sin stemmegivning en mer saklig *politisk* motivering. CDU har forresten aldri vært noe *klerikalt* parti.

KATOLSK SELVBESINNELSE

— Hva ville De si om den kritikk som filosofen Karl Jaspers og andre har gitt uttrykk for: At demokratiet i Tyskland helt er «overtatt» av lukkede partimaskiner og profesjonelle politikere?

— Det er vel en fare i alle moderne demokratier, men så vidt jeg kan se, er det ikke parti-disiplinen, men fremdeles personlig dyktighet og karakter som gjør folk til kandidater ved valgene. Og kjenner De noe bedre system enn partiene?

— De såkalte «venstre-katolikker», gruppene av forfattere og intellektuelle omkring folk som Heinrich Böll, Carl Amery og Walter Dirks har jo øvet en ganske skarp kritikk overfor kristelig-demokratene og det politiske klima de har skapt i Forbundsrepublikken. Har De inntrykk av at denne miljø-kritikk har øvet noen innflytelse på den katolske mentalitet i Tyskland?

— Direkte knapt så meget. Men indirekte er nok denne kritikken blitt fulgt med stor oppmerksomhet, og tatt til følge når den virket berettiget. Men den har ofte vært bitter og lite konstruktiv — en har savnet engasjement i positive alternativer fra den kant. Tyskland kommer nok fortsatt til å ha et kristelig-demokratiske parti. Ikke i konfesjonell betydning (det rommer

Pater Guntermann O.P.

jo allerede to konfesjoner), men «kristelig» i kulturell og etisk forstand. Det viktigste er kanskje at katolikkene, i sin politiske innsats, lærer å se ut over de «nære ting» — hjertesakene omkring familie, skole, folke-moral — og engasjerer seg mer i de store sammenhenger, fredspolitikken, det europeiske fellesskap, ansvaret for verdenssituasjonen. Barnebidrag er ikke alt!

— Ville De si at der er noe i kritikken om at katolikkene har nølt med å vedkjenne seg sine egne motstands-martyrer fra Hitler-tiden?

— Avgjort ikke. De er — inntil myten — blitt hyldet som representanter for den kristne samvittighet og humanitet i en jerntid. Og det er ikke minst på katolsk hold — jeg kunne nevne vår ordensbror pater Welty — at en samvittighetsfullt har klarlagt motstandsretten under et tyranni, i sammenheng med sammensvergelsen mot Hitler av 20. juli 1944. Når en i utlandet i dag antyder paralleller med Tyskland av 1933, tror jeg det er et helt forfeilet perspektiv. Nasjonalismen er, hos oss som ellers i Europa, avgått ved døden. Ganske særlig gir det grunn til optimisme, at den tyske ungdommen i dag — i likhet med europeisk ungdom for øvrig — tenker og føler spontant internasjonalt. Det lover godt!

Hveder pater Guntermann, som med sine hvileløse informasjons- og kontakt-reiser hjemme og i det fremmede visst er en god og solid kilde.

HRM.

OM KRIG OG REVOLUSJON

«Til dem som elsker penger og nydelse og anseelse og makt sier (den kristne) tradisjon: Vær fattig, gå ned i de laveste lag av samfunnet, lev sammen med dem som blir foraktet, elsk andre mennesker og tjen dem i stedet for å la dem tjene deg. Gjør ikke motstand mot dem når de skyver deg av sted, men be for dem som sårer deg. Søk ikke etter nydelse, men vend deg bort fra alt det som tilfredsstiller dine sanser og ditt sinn og søk Gud i hunger og tørst og mørke, søk Ham gjennom sjelens ødemarker som det synes å være vanvidd å dra gjennom. Ta byrden av Kristi kors på deg, det vil si Kristi ydmykhet og fattigdom og lydighet og frivillig savn, og du vil finne fred i din sjel.

— Dette er den mest gjennomgripende revolusjon som noen gang er preket i verden. I virkeligheten er det den eneste sanne revolusjon fordi alle andre revolusjoner forlanger utsettelse av andre mennesker, men denne ene forlanger døden over det menneske som du hitil har betraktet som deg selv.

Man venter av en revolusjon at den skal vende opp ned på alle ting. Men ideologien i de politiske revolusjoner vil aldri kunne forandre annet enn det ytre. De bringer kamp og vold, og makten vil gå fra det ene parti over til det andre. Og når røken har drevet bort og de døde er begravet, så vil situasjonen i virkeligheten være den samme som før, et mindretall av sterke menn som sitter med makten vil utnytte de andre og det vil være den samme griskhet og grusomhet og begjær og ærgjerrighet og misunnelse og hykleri som før.

For menneskers revolusjoner forandrer ingenting. Den eneste kraft som virkelig kan forandre menneskenes urettferdighet og synd, er den kraft som lever i den kristne tradisjon og som stadig forener oss med det liv som er menneskenes lys.

For de mennesker som ikke personlig har erfart noe av dette, som bare ser det ytre skall av tung, menneskelig konservatisme som til stadighet danner seg utenpå Kirken, som små skall

(Forts. n. side)

GENERASJONEN AV 1966

I tredve år har Spania — etter den bitre og grusomme borgerkrigen — ligget som en stolt, lukket festning i Europa. I hele denne perioden har landet vært ledet av en statssjef som blir betraktet med mistro både hos oss og i mange andre land, regimets venner i utlandet har antagelig etter siste verdenskrig bare utgjort små, harde mindretall. Landets katolske kirke fikk over seg sin del av mistroen og hatet, og har etter manges mening i sine rekker hatt biskoper som i farlig grad har godtatt landets isolerte stilling, religiøst, kulturelt og sosialt.

I dag skjer øyensynlig noe nytt i Spania. Med i et stille, men dypt alvorlig opprør mot en tidligere generasjons tanker og idealer står tusener av unge katolikker, prester, studenter osv. «St. Olav» har funnet det riktig å gjengi utdrag her av en analyse av de dypere årsaker til motsetningene mellom generasjonene av 1936 og 1966

som setter seg fast i skroget på et skip, for dem lyder denne tale om revolusjon som tåpelig snakk.

Hver eneste kristen og hver eneste tidsperiode i Kirken må oppleve denne sannhet på ny, denne tilbakevenden til kildene for det kristne liv. Det krever en bevisst ydmykhet å bøye seg under nødvendigheten av å gå veien til Gud under andre menneskers ledelse. Denne ydmykhet må betales med offer, og i virkeligheten kan bare Gud selv vise oss forskjellen mellom det hårde, ytre, formelle skall som Kirken ofte har fått på grunn av de mennesker som lever i den og den indre levende strøm av guddommelig lys som utgjør den sanne katolske tradisjon.»

(Fra «Seeds of contemplation».)

som dr. Pierre Abat har skrevet. Vi har mottatt den gjennom KIT, pater Seilers ypperlige og meget nøkterne katolske informasjonstjeneste i Sverige.

Den religiøse generasjon fra 1936 finnes fremdeles. Det er en generasjon som har vært sterkt preget av borgerkrigens ånd, korsfareridealet, en ekstrem konservatisme, isolering fra utlandet, dyp respekt for nasjonens fortid, en nesten fanatisk idealisme, avvisning av demokrati og pluralisme og tanken på katolisismen som en nasjonal religion. Det var en mentalitet som understøttet og ble støttet av en regjering som til tross for religiøse mål også viste og viser sterke nasjonalistiske, til og med totalitære drag. På grunn av regjeringens holdning var all indre motstand omtrent umulig. De politiske partiene ble oppløst og forbudt. Spania var ganske enkelt «anderledes» og var stolt over å være det.

Mye av denne ønsketenkning bleknet da tiden viste hvor urealistisk den egentlig var. De fascistiske ideologier andre steder i Europa som hadde inspirert generasjonen politisk brøt sammen — det var et kraftig slag for den spanske drøm. Men fremdeles sto landet utenfor både i forhold til livet i Vest-Europa og i forholdet til kommunistblokken. Først i den senere tid har forbindelsene med begge grupper i Europa blitt så livlig at man ønsker både å gjenoppta de diplomatiske forbindelser østover og en fullstendig integrering med Vesten. Og opphevelsen av den kulturelle isolasjon har bidratt til at den yngre spanske generasjon viser en helt ny religiøs mentalitet som når det gjelder åpenhet, åndelig vitalitet og kristensinn langt overgår innstillingen mange andre steder i vår del av verden.

Det viktigste kjennetegn på deres indre holdning er en ny vurdering av dagens spanske katolisisme og av alt som angår krigen 1936—1939. Mens krigen for den eldre generasjon helt til i dag har forblitt et «korstog mot kommunismen», så betrakter de unge den som en forferdelig borgerkrig, en krig hvor de religiøse verdier spilte en betydningsfull, men ikke avgjørende rolle. Og denne nye innstilling har i neste omgang ført til en gjen-

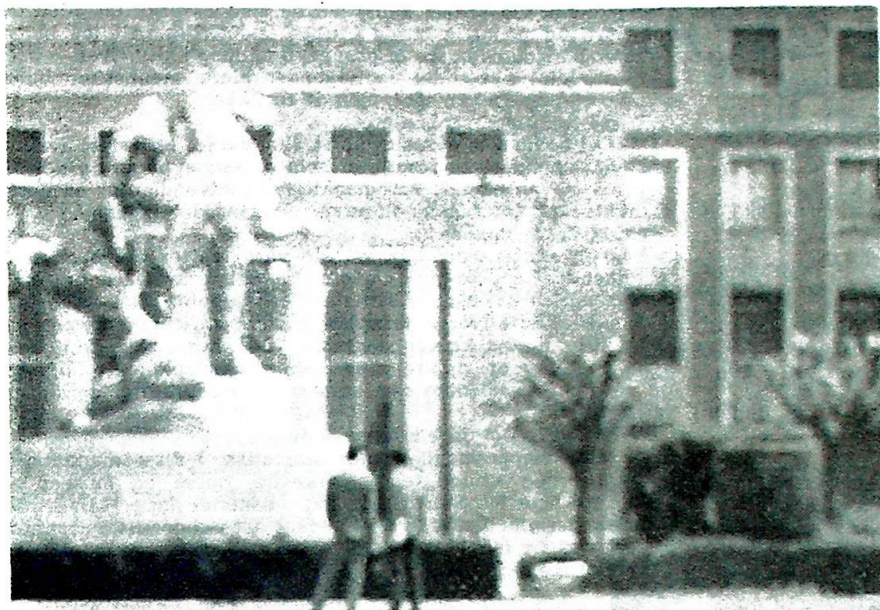
nomtenkning av andre forhold i spansk katolisisme, for eksempel forholdet stat-kirke og undertrykkelsen av ekte religiøs frihet i en «nasjonal» katolisismes navn.

Dette generasjonsproblem gjelder også Konsilet. Generasjonen av 1936 møtte til å begynne med det annet Vatikankonsil med en viss skepsis, til og med mistro. Flertallet av unge prester hilste kirkemøtet derimot velkommen med stor begeistring. Under forberedelsene da man trodde at den romerske kurie skulle få tilsette alle medlemmene av kommisjonen, mente såvidt man kan bedømme det, det spanske episkopat at man her skulle få et konsil i dogmatisk stil. Man minnes at spansk teologi hadde spilt en fremtredende rolle i Trient. Men man hadde øyensynlig ikke helt innsett hva pave Johannes XXIII egentlig ville. Konsilet skulle ikke definere noe dogme, men det skulle arbeide for en indre fornyelse av Kirken, ett «aggiornamento». Men for å kunne gjøre et slikt arbeide, krevdes saklige rapporter om Kirkens situasjon, man trengte nær personlig kontakt mellom biskopene, mange rådgivere. Og rådgiverne måtte ikke bare være fortrolige med den moderne verdens problemer, de måtte bl. a. ha gode sprogkunnskaper for å delta i en dialog med andre.

Det spanske episkopatet hadde bare valgt rådgivere for dogmatiske spørsmål. Derfor er det tydelig at den første konsilsesjonen vakte bestyrtelse blant de spanske deltagere. En spansk kardinal har uttalt at de problemene som Konsilet gikk løs på langt overtraff de spanske biskopers forestillinger. Selv de spanske teologene var overrasket. Dårlige sprogkunnskaper gjorde kontakten med ledende utenlandske teologer tung og vanskelig og følgen var at spanjerne i begynnelsen av Konsilet bare fikk regelmessig kontakt med italienerne og sydamerikanerne. Først under senere sesjoner ble dette delvis rettet på.

Faktum er imidlertid at de unge spanske prestene allerede fra begynnelsen av var temmelig desillusjonerte når det gjaldt sine biskoper og ikke kjente seg representert av dem med sine tanker og ønsker. Derimot vant andre utenlandske biskoper og grup-

(Forts. n. side)

Fra universitetet i Madrid: To unge, den ene teologistudent, i ivrig diskusjon på universitetsområdet.

per av biskoper de unges fortrolighet og tillit.

Jo tydeligere man så merket spenningen mellom Konsilets «grupper», jo åpnere talen ble på kirke-møtet — jo mer løst og befriet fra gamle tanker og forestillinger kjente

de unge spanske prestene seg. Og det preget en helt ny generasjon som identifiserte seg med de europeiske overhyrdene. Man må innrømme at den nye generasjons formuleringer og fortolkninger av Konsilet ikke alltid er riktige og veloverveide, men det er

(Forts. side 45)

HER HJEMME

I midten av januar ble det holdt et møte med utsendinger fra de fleste vest-europeiske land i Amersfoort, Holland som en forberedelse til høstens verdens-kongress for legmanns-apostaltet. Norge var representert av professor Daniel Haakonsen.

«St. Olav» bringer i neste nummer en rapport fra Amersfoort-forhandlingene fra Gunnell Vallquist.

*

Programmet for Katolsk Studentlag i mars og april ser slik ut:

9/3 *Neuberggt. 15 kl. 20.00:*

«BØR VI DRIVE PRIVAT SENSUR?» Rundebordskonferanse under ledelse av forfatteren Åge Rønning og med deltagelse av forfatterinnen Vera Henriksen, skuespilleren Rolf Sand og universitetslektor Inki Steen (medlem av Statens Filmkontroll).

30/3 *Neuberggt. 15 kl. 20.00:*

Universitetsstipendiat Inge Lønning: «EN FELLES REFORMASJON?» Katolske tendenser i moderne luthersk teologi.

Messe i St. Dominikus kl. 19.30.

16/4 *Lunden kloster,*

Trondheimsveien 309, kl. 09.00:

Retrett under ledelse av pater Finn Thorn O.P.

20/4 *Neuberggt. 15 kl. 20.00:*

Mag.art. Lise Paulsen: «I UTAKT MED SAMFUNNET». Vårt forhold til «avvikerne».

Messe i St. Dominikus kl. 19.30.

*

Biskopen har utnevnt følgende nye medlemmer av Legmannsrådet for Oslo katolske bispedømme:

Dag Reser som representant for katolsk ungdom etter Bjørg Halmøy. Fru Sonia Mortensen for NKKF etter Dagny How. Torfinn Vestbø for Studentlaget etter Bergljot Nygaard samt dr. ing. H. C. Christensen.

Thorleif Evensen, Husvik er oppnevnt som ny kontaktmann for Rådet i Tønsberg. For Nord-Norge har biskop Wember utnevnt to kontaktmenn, Kaare Krane og Sonja Austad, begge Tromsø. Samtidig er Harald Sivertsen, Bodø utnevnt til formann for St. Olavs Forbund, Nord-Norge.

BLIKK på TIDEN

OFFERET FRIFINNES

■ Vårt gode, velordnete samfunn får av og til et drømmeaktig skjær, blir gravalvorlig komedie. Vi har hatt liggende et avisutklipp en stund på skrivebordet, det er «Arbeiderbladet»s referat av en rettsak om et basketak mellom en husmor og en guttunge. Det er alvorlig, tragisk — og fullt av galskap, og det er ikke referentens feil at det virker slik. La oss gjengi forhistorien:

«Husmoren som er i 40-årsalderen bor i en vertikaldelt leilighet med sin mann og to barn. I 1949 ble hun operert for lunge- tuberkulose på den ene siden, men det er også blåst i den andre lungen. Da det er fare for gjentakelse, må hun gå til kontroll en gang i året. Hennes eldste sønn på 24 år har medfødt epilepsi, meget dårlig syn og er helt ufør. Den andre sønnen er ti og et halvt år og går i fjerde klasse. Hun var i lengre tid blitt sjikanert på forskjellige måter av gutter i nabolaget. De har rusket i vindushaspene, slått på gelenderet utenfor leiligheten, kastet trestykker og sneklumper i inngangsdøren, stener på plenen og ropt uforskammede ord etter henne. Likeledes har de plaget den yngste gutten. Hennes mann som er drosjesjåfør møtte ikke i retten da han var redd for at guttene ville skade bilen.»

«15. juni i fjor arbeidet hun på plenen ved huset. Hun forklarer at en 11 år gammel gutt syklet like opp til henne for å terge og at han kalte henne rottefjes. En stund etter, mens hun var inne i huset, kom den yngste sønnen løpende inn og fortalte at nå var den samme gutten ved tørkestativet og skitnet til dukene hennes som hang der. Hun gikk straks ut og så at gutten tok tak i duken. Gutten ga henne et spark i leggen. Hun ga ham en dask i enden. Han ga henne et trykk i mellomgulvet, og hun lugget ham.»

mangel på respekt for andre og en viss elementær oppdragelse faktisk ender i frifinnelse — for offeret.

Er det kanskje også noen foreldre i denne sak som etterpå synes at hun slapp vel billig?

Og sindig og traust føyer så journalisten med sans for helt objektiv reportasje til rettens dom om disse ting:

Kvinnen frifinnes for legemsfor-nærmelse.

Hun frifinnes.

Det slår oss at det kanskje ikke er så merkelig at det blir vanskeligere og vanskeligere å mestre små røverbander på trikker og gater når en prøve på deres grovheter,

MED KÅRDE

■ Forlagssjef Henrik Groth fører en aggressiv kårde. Og sier selv i Rie Bistrups intervju med ham i «Aftenposten» (21. jan.) at han hevder riktige ting på gale tidspunkter. Men vi synes nok at han i dette intervjuet også har valgt et godt tidspunkt. I den forstand at han — om man er enig eller ikke — rører ved et problem som må drøftes i 1967:

«— Statens kultur støtte er utilstrekkelig?

— Naturligvis. Men den er først og fremst ikke riktig avveid.

— Vil De inn i det vepsebolet også? Værsågod, De har ordet.

— Vi har dobbelt så mange forfatterstipendier som vi har diktere. Det er ikke galt i og for seg. Heller ikke at det koster det norske samfunn ca. 200 000 kroner å frembringe en enkelt bok av bestående litterær verdi. Det er en investering i frem-

tidig talent. Og ordets kunst må ha en viss prioritet. Men det er dyrt, og pengene burde brukes anderledes. Alt må balanse- res og vurderes ut fra et grunnsyn på hele kulturlivet — både det produktive og det mottagende. Flere mennesker burde dukke opp og snakke sant, men de tør ikke.

— Så frem med sannheten.

— Det beløp som avses til norsk film må for eksempel avveies mot de kunstneriske resultater som er sannsynlige, og det må spørres om en økende sprogmektighet nødvendigvis gjør en norsk filmkunst på internasjonalt nivå. Overfor det håpløse vil jeg for min del resignere.

På den annen side: kan vi tåle våre teatres evige og ned- verdigende Canossa-gang, underbemanning av våre orkestre, forsømmelsen av våre nasjonale riks-symboler? Det er jo fak- tisk slik at vi i Norge ikke har råd til å gjengi orkestre- og operalitteraturens krevende verker. Og er det ikke følt å se våre teatersjefer opptre som samvittighetsplagede fallenter og våre museumsledere som betlere og restauratører og sirkus- direktører?

— Hva ville De gjøre i deres sted?

— Mitt temperament er mer dramatisk. I disse menneskers sted ville jeg stenge teatre, orkestre, opera og museer og sende nøklene til Stortinget med vedheftet lapp, sålydende: «Nå har dere med stor dyktighet lagt det økonomiske grunnlag for et trygt liv her i landet. Men hva er det hele godt for? Hva skal vi bruke livet til?»

Såvidt forlagssjefen. «Aftenposten»s Finn Jor hadde en kom- mentar til uttalelsen like over helgen (23. jan.):

«Men det katastrofale i situasjonen er ennå ikke berørt, nemlig utviklingen innenfor oversettelseslitteraturen. I en årrekke har vi hatt en fremragende oversettelseslitteratur her i landet. Det er sikkert ikke minst den som er årsak til at vi så stolt snakker om en litterær fornyelse akkurat nå. Vi trenger simpelt- hen impulser utenfra, dels som målestokk for hva vi selv pusler sammen og dels som inspirasjon. Holder vi fast på 1964 som sammenligningsår, fikk vi da 92 utenlandske romaner i norsk sprogdrakt, passerte en topp i 65 med hele 112, og sank så i fjor plutselig ned på 68. En rekke av disse bøkene er meget verdi- fulle, og vi er takknemlige for dem. Men tendensen er farlig, den går mer mot norsk enn mot kultur.»

«I en tid da vi mer og mer forsøker å trekke opp et europeisk, ja, globalt perspektiv, må vi ikke av pur chauvinisme isolere vårt åndsliv. En virkelig konkurranse med det beste som skapes er en langt mer ansporende situasjon enn den lunke stats- garanti for et visst antall kroner. Det er ingen grunn til å klan- dre forlagene. I vårt land, hvor bokproduksjonen lenge har kjempet med store problemer, er det rimelig at de tar øko- nomiske hensyn. Men Staten, som ihvertfall burde ha de kva- litative hensyn for øye, skulle nøye studere disse varsler før man fastlåser den endelige ordning for støtte til litteraturen.»

Personlig er vi ikke enig med Henrik Groth i at norsk film- produksjon nødvendigvis bør rangere lavere enn våre museer. Og det er ikke gjort med trylleord om «kvalitet» og «Europa» å skille bukker fra får i dagens norske bokproduksjon.

Men når det er sagt, må vi innrømme at dette kan bli en spennende debatt.

Broder Andreas.

PRESTENE VELGER RÅD PASTOR G. VRANKEN FORMANN

Presteskabet i Oslo Katolske Bispedømme har valgt et råd, som blant annet skal bistå biskopen i spørsmål vedrørende prestenes virke og arbeidsvilkår. Følgende er valgt (vararenn i parentes): Mgr. F. J. Fishedick (pastor A. Høgh), pater K. Horwath S.J. (pater A. Ivens S.M.), pater R. Hølscher O.F.M. (pater A. Gerritsma O.F.M.), pater H. Rieber-Mohn O.P. (pater F. D. Thorn O.P.), pastor G. Vranken (pastor L. P. Messel), pastor A. Wysiecki (pastor A. Hæck).

Rådet har konstituerende møte i Oslo 28. februar, og velger da selv vise-formann og sekretær.

LITURGIEN I NORSK SPROGDRAKT

ET INNLEGG FRA SPROGKOMMISJONENS FORMANN

Sverre Bagges interessante og verdifulle kommentar til oversettelsene av liturgiske tekster (*St Olav* nr. 2 i år) gir en kjærkommen anledning til å fremlegge visse opplysninger om Den liturgiske sprogkommisjons arbeide.

Som kjent har kommisjonen gjort seg ferdig med oversettelsene av Messens faste deler, inklusive de forskjellige prefasjoner (hvorav 4 nye, som ikke er gjengitt i messeboken). Kommisjonen arbeider nu med de skiftende tekstene til kirkeårets søndager og viktigste festdager. Dessuten skal ritualer for sakramentene, begravelse, opptagelse av konvertitter osv. foreligge på norsk i nær fremtid.

Kommisjonen mener at i et så krevende arbeide er det bedre å ta seg tid til grundig gjennomgåelse enn å velge hastverk og lastverk. En omfattende prosess med utkast, to behandlinger i kommisjonsmøte, konsulentuttalelser etc. fører nødvendigvis til at resultatene lar vente på seg. Men på dette område bør kvalitet settes høyere enn tempo. En ekstra betryggelse skulle det også være at tekstene foreløpig utsendes ad experimentum. Kommentarer og endringsforslag kan derfor samles med tanke på den endelige revisjon — og kommisjonen er meget takknemlig for slike bidrag.

Hittil har kommisjonen sendt fra seg tekstene for søndager og festdager f. o. m. Advent t. o. m. Den hellige families fest. Vi regner med å komme inn igjen i kirkeårets syklus f. o. m. 1. påskedag og endel søndager fremover. I mellomtiden brukes oversettelsene i messeboken. Men disse er først og fremst formet med tanke på en filologisk riktig oversettelse, så man uten besvær kan følge med i latinen, og er altså ikke beregnet på liturgisk bruk. De er derfor i denne sammenheng en nødløsning. — Hvor lang tid arbeidet kan ta, er det i dag umulig å si. 3 år er sikkert ikke et for høyt anslag. Dessuten må man regne med nye liturgiske reformer i tiden fremover, bl. a. en forenkling av helgenkalenderen. Nye arbeidsoppgaver kan altså dukke opp underveis.

Sverre Bagge setter med rette fingeren på forskjellen i stiltone mellom lesestykkene (epistel og evangelium) og de andre skiftende tekstene. Som

opplyst i *St. Olav*, skyldes dette at de nytestamentlige lesestykkene etter de vedtatte forutsetninger skal hentes fra Erik Gunnes' nye oversettelse av Det Nye Testamente. Denne teksten, som representerer et nytt og spennende innslag i rekken av norske bibeloversettelser, og som er resultat av et mangeårig arbeide på vitenska-

pelig grunnlag, vil komme i bokform i en forhåpentlig nær fremtid. Den vil da kunne vurderes i sin sammenheng og etter de intensjoner som oversetteren har lagt til grunn. Å bedømme de få utdrag som hittil er blitt brukt i Messen, må derfor bli noe forhastet — selv om Bagges detaljerte kommentarer sikkert er nyttige som forhåndsreaksjon.

Denne oversettelsen legger ganske riktig an en mer «dagligdags» tone enn i de tradisjonelle bibeloversettelser, i et forståelig håp om å kunne aktualisere appellen i disse tekstene, og avstrefte dem preget av å være en fjern høytidstekst. Den er ikke lagt spesielt til rette for liturgisk bruk. Dette reiser naturlig nok visse problemer. De liturgiske tekster som Sprogkommisjonen har ansvaret for, blir tilrettelagt i et mer strengt og høytidelig stilleie, som det sømmer seg for liturgien — med forsøk på å unngå både triviell hverdagsstil og unødige arkaismer. Vi kan ikke påtvinge lesestykkene dette stilleie uten å øve vold mot oversetterens arbeide. På den annen side kan ikke vi være bundet til å anlegge liturgiens stiltone etter en tekst som ikke er utarbeidet med sikte på liturgisk bruk. Riktignok må det foregå en nennsom justering

av lesestykkene med tanke på den liturgiske form; men det må nødvendigvis innskrenkes til en svak retusjering.

Dette kan nok skape inntrykk av stilbrudd. Til gjengjeld er det klart at de forskjellige tekster i Messen har forskjellige funksjoner, og en viss variasjon i stiltone er derfor berettiget. Versene (introitus, graduale etc.) bør holdes i en stilten, poetisk tone, med en rytme som gjør tekstene anvendelige for sang; mens bønnene må tilsikte å bevare mest mulig av originalteksternes nyanserikdom, samtidig som de formes slik at menigheten uten altfor store vanskeligheter kan identifisere seg med dem som sin bønn. Og lesestykkene har igjen et mer appellerende sikte, de er i høyere grad et budskap til menigheten; derfor kan det forsvareres at de er utformet i en stiltone som i noen grad skiller seg ut fra omgivelsene.

En særlig vanskelighet oppstår når en nytestamentlig tekst som forekommer i lesning eller evangelium, også inngår i f. eks. introitus i samme messe (ofte sammen med en gammeltestamentlig tekst). Kommisjonens foreløpige innstilling er at et visst stilbrudd i slike tilfeller er unngåelig; og det må være å foretrekke at introitus utformes i et og samme stilleie, avvikende fra lesestykket, fremfor at et sproglig fremmedelement skal komme inn i selve introitus. I enkelte tilfeller kan problemet sikkert unngås ved en tilpasning av lesestykket, slik at én og samme tekst blir enslydende i begge sammenhenger. Men dette kan neppe gjøres konsekvent, dersom man vil være lojal mot intensjonene i den nye bibelteksten. — På dette punkt er kommisjonen meget interessert i kommentarer. Våre løsningsforslag kan sikkert diskuteres, og må også i noen grad oppfattes som en prøveballong. Blir den skutt ned, får vi ta oss det ad notam.

Som Bagge gjør oppmerksom på, har man foreløpig valgt å holde seg til den tradisjonelle norske versjon av juleevangeliet. Dette er jo en særlig kjent og kjær tekst; og også i betraktning av at julenattsmessen nu overføres i Kringkastingen, anså vi det for lite heldig å vekke minner om

(Forts. side 43)

MGR. PETER SCHINDLER 75 ÅR 16. FEBRUAR

Monsignore
PETER SCHINDLER
fyller 16. februar 75 år. Det er et langt, fruktbart og frodig livsverk han kan se tilbake på — som prest, forfatter, foredragsholder og pedagog foregrep han mangt av det som Vatikan-konsilet har bekreftet og fremmet. Ikke minst åpnet han tidlig mange veier mellom den romersk-katolske arv og den danske livsfølelse og tradisjon — en religiøs og kulturell innsats av rang, ut fra et sinnets overskudd som har vunnet ham talløse venner over hele Norden, under hans lange arbeidsdag, hjemme og i Vatikanet.

Hans romslige personlighet, med et rikt register fra vidt og lune til dyp og sunn gammeldags fromhet, har funnet nedslag i et omfattende og allsidig forfatterskap, der kunnskapsmengde, pedagogisk snille og varm omsorg og sympati for alminnelige mennesker dominerer.

Også norske lesere og venner, katolikker og protestanter i sin brede alminnelighet og «St. Olav» i sin begrunnede særdeleshet, sender jubilenten en varm takk og hilsen til dagen. Mgr. Schindlers levende ord har ofte preget noen av våre aller beste spalter i årenes lange løp.

SCHINDLERS NYE BOK

Peter Schindlers nye bok om «Filip Neri og Rom's Reformation» — på Nyt Nordisk Forlag i København — er en Roma-elskers benådede enetale på 298 sider om omgangsvener og bekjente i denne skjønneste av alle byer for omkring 400 år siden. Det som skjer er imidlertid at forfatteren fjerner tiden som skiller oss fra Filip Neri, han viser ikke bare hvor aktuell denne helgen er — han får oss faktisk også helt overbevist om at fortelleren må ha gått gatelangs med Filip, smånikkende til folk som han visste nesten alt om.

Sankt Anne Rejser

- 1) Påskereise til Rom, 17. marts—28. marts. 12 dage — tog — liggevogn Kbh.—Rom. D.kr. 935.—.
- 2) Rom — Assisi — Firenze, 28. juni—15. juli. 18 dage — tog — liggevogn Kbh.—Rom. D.kr. 1275.—.
- 3) Rundreise i Østrig, 28. juni—9. juli. 12 dage — tog — liggevogn/bus. D.kr. 895.—.
- 4) Kulturperler Rom — Firenze, ca. 6. okt.—ca. 20. okt. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—.

Program over turene og alle opplysninger:

Lærerinde Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, Kbh. S — If. SU 86.

Pastor d'Auchamps romrejser

- 1) Rom—Assisi, 2. juni—16. juni. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—.
- 2) Ravenna—Rom—Assisi, 28. juni—18. juli. 21 dage — tog. D.kr. 1375.—. Individuel tidligere eller senere hjemreise efter behag.
- 3) Rom—Assisi ca. 6. okt.—ca. 20. okt. 15 dage — fly. D.kr. 1275.—.

Program over turene og alle opplysninger:

Statsaut. revisor Erik Schwartz & frue, Ø. Farimagsgade 18, Kbh. Ø — If. ØBRO 464 x.

Schindler har betydd meget som skribent oppe i vårt kolde nord. Han har sine små feil, det er lett å peke på ett par av dem i det foreliggende verk: hans setninger blir av og til de lengste i verden, de hopper, snirkler og buer seg rundt navn, steder og sidebemerkninger. Det hender man raser nedover en side for å se om han slår sin egen rekord. Etter denne anmelders smak, kjenner han dessuten som forfatter for mange mennesker, gir oss for mange navn. Men når slike ting er sagt, er det i sannhet også på sin plass å peke på hans styrke og varme, og hans smittende kjærlighet til det han skriver om.

Vi har alle fått en god del av vår viten fra Peter Schindlers tidligere reisebøker. Her er det snakk om noe mer. Man har på følelsen hvor viktig det har vært for Schindler å fortelle denne historien om Rom's reformator. Filip Neri var den muntre helgen som ikke jamret seg over de ville karneval, men forvandlet dem til turer til «de syv kirker». Schindler lar oss få oppleve slike ting ganske nært, trekker oss i kraven fra sted til sted, stadig nikkende til den og den i det veldige persongalleri rundt Il Santo. Han er så økumenisk innstilt at han kan tillate seg å være litt kritisk overfor Luther, han kan utdype tidligere bilder av Savonarola, og han kan trekke diskrete linjer mellom den tids aggrornamento og vår tids Konsilstanter.

Men først og sist kan han fortelle så vi koper om de underlige årene i Rom da Filip og hans følgesvenner gikk fra gatehjørne til gatehjørne og «reparerte» den hellige stad.

R.

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggaten 15, Oslo.

PROGRAM FOR VÅRSEMESTERET 1967

Tirsdag 7. februar kl. 20:

SVIKTER VI UTVIKLINGSHJELPEN? ved Erik Nord.

Hjelpen til u-landene er ett av vår tids mest påtrengende problemer. Presse, radio, TV hamrer det inn nesten daglig: Det baster å forstå og handle, ganske særlig overfor sult og overbefolkning. Og det gjelder å få ikke bare politikere og eksperter, men alminnelige mennesker i Vestens land virkelig engasjert i U-hjelpens problemer. Erik Nord, som arbeider midt i denne problematikk, orienterer om saken.

Tirsdag 14. februar kl. 20:

BERGMAN — DEN UTFORDRENDE ved pater Jean Paillard.

Den svenske filmskaperen Ingmar Bergman er igjen aktuell. Hans siste filmverk, «Persona» har fra nyttår vært vist i Oslo, varmt byldet av kritikerne og livlig diskutert i publikum. Pater Paillard, virksom i Stockholm som blant annet film- og kulturkritiker, gir en innføring i Bergmans filmverk — «Persona» inklusive.

Tirsdag 21. februar kl. 20:

SAMVITTIGHETSFANGENE OG VI ved lektor Arne Haaland, pater H. Rieber-Mohn og skuespilleren Rolf Sand.

Verden over finnes der, efter nøktern beregning, ca. en million «samvittighetsfanger» — ikke-kriminelle som er fengslet for politiske, religiøse eller rasemessige grunner. De angår oss — vi «må ikke sove». Denne aftenen skal belyse deres situasjon, orientere om det arbeide som Amnesty International gjør for dem, og levedegjøre vårt eget ansvar.

Tirsdag 28. februar kl. 20:

TROEN PÅ DEN OPPSTANDNE ved pater Finn D. Thörn.

Jesu Kristi oppstandelse er den kristne tros kjernepunkt — enhver bestridelse av dens realitet rører ved dens livsnerve.

Derfor bar denne tro stått i et stormvær av kritikk og debatt helt siden den moderne europeiske tanke ble til, fremfor alt i den filosofiske og teologiske tenkning. Pater Thörn gir en katolsk vurdering av denne problemstilling, slik den arter seg i vår egen samtid.

Tirsdag 7. mars kl. 20:

EN ROSE I DØDENS HAVE ved pater H. Rieber-Mohn.

Kampen mot nazismen, og alt den sto for, er ikke bare «historie», det er dessverre også aktuell samtid — i og utenfor Tyskland. Nå foreligger på norsk Inge Scholls lille bok om «Den hvite rose» — en motstandsgruppe blant Münchens studenter under siste krig, som med livet som innsats satte den kristne humanitet opp til en gripende protest mot umenneskeliggjørelsen i «Det Tredje Rike». Foredraget er en refleksjon på selve åstedet — det sted i München som idag heter «Søsknene Scholl-Plassen», til minne om noen heroiske unge mennesker.

Tirsdag 14. mars kl. 20:

VIKTOR FRANKL OG HANS «KJEMPENDE LIVSTRO» ved professor, dr. med. Leo Eitinger.

Psykiateren Viktor Frankls bok «Kjempende livstro», som også foreligger på norsk, har vakt betydelig interesse, både som personlig erfaring (forfatteren gjennomlevde Auschwitz) og som uttrykk for en psykiatrisk retning hvor meningen med livet, i ordets videste forstand, står i sentrum. Professor Eitinger, selv virksom som psykiater, vil gi en vurdering av Frankls lære og innsats, bygget på ovennevnte bok, som han har kalt «et verdifullt bidrag til forståelsen av det menneskelige sinns dybder på godt og vondt».

Der er fri adgang for alle interesserte til Katolsk Forums foredrag.

LYDBÅNDTJENESTEN

låner ut optak av de fleste foredrag i KATOLSK FORUM, mot en rimelig godtgjørelse. Skriv til:

LYDBÅNDTJENESTEN,
Dybwadgate 1,
OSLO 3

LITURGIEN — (Forts. fra side 41)

ghetto-mentalitetens hang til å være anderledes akkurat den dagen. Vi har et visst inntrykk av at denne beslutning svarer til et utbredt ønske; men også her er vi naturligvis åpne for argumenter for at vi bør endre standpunkt. Imidlertid: Dersom man legger den tradisjonelle tekst til

grunn, må man selvfølgelig følge den konsekvent. Vi kan ikke gi oss til å endre denne teksten. Da ville en helt ny tekst være å foretrekke.

Et ord må føyes til om de gammeltestamentlige tekster, både i lesestykker og i versene: Her er sprogkommissjonen henvist til å forme sine egne oversettelser. På det felt er vi avgjort dilettanter, uten noen viten-

skapelig kompetanse i vår midte. For tekstforståelsen holder vi oss til nyere utgaver, som f. eks. Jerusalem-bibelen og Bibelselskapets nye utvalg. For utformningen konsulterer vi også eldre utgaver, f. eks. Bibelselskapets oversettelse av 1930. Men det endelige resultat må vi her selv bære ansvaret for.

Lars Roar Langslet.
(Sprogkommissjonens formann)

«Hvis vi klarer å finne ut av dette, pater — da klarer vi alt.»

(Ryan, Catholic Herald's kommentar til enhetsmøtet mellom anglikanere og katolikker i Gazzeda.)

LUNDEN KAPELL

Fra og med søndag 5. februar er høy-messen kl. 10.

IKONSKATT I SINAI

En gruppe arkeologer fra universitetet i Alexandria som arbeider ved et kloster i Sinai med sine undersøkelser, har avdekket en ikon-skatt. Det er over 3000 bilder som er i god stand og har stor kunstnerisk verdi.

CHINA

Flyktninger som kommer til Hong Kong bekrefter meldinger om at rødegardistene på fastlandet har lukket de kristne kirker i Peking da kulturrevolusjonen startet. Byens kirker er nå dekket av rødmalte sitater fra Maos skrifter, og et banner med «Lenge leve Mao» vaier fra spiret på en tidligere katolsk katedral.

*

Et fly som eies av den katolske menighet på Grønland er forulykket. Pastor Tom Killeen ble skadet da flyet like etter starten fra Narssassuaq styrtet ned. Pastor Alex Kons kom uskadd fra crashet.

De to prestene var et par uker tidligere fløyet fra Godthåb til Syd-Grønland for å besøke katolikker i området. Det er annen gang på kort tid misjonen der oppe har hatt en flyulykke. Flyet ble sterkt ødelagt.

MOTIV

Av INGRID HØIVIK

Livet er ikke å drive på søvnens grumsete strøm og langsomt og sikkert rive dets mønster i stykker med drøm.

Livet er ikke å tåle at dagen er uten verd og uten å kjempe måle sin lykke i føyelig ferd.

Livet er våken handling, — samling, konsentrasjon, Livet er vekst, forvandling, oppgjør, konfrontasjon.

Båret av hvilken stemme, ført hit av hvilken vind, hører du, nesten fremme, ordene trengte seg inn.

TYSK STØTTE

Den 15. januar ble det i bispedømmet Münster holdt kollekt til arbeidet i den katolske kirke i Norden. Det ble arrangert en «Tag der nordischen Diaspora» og biskop dr. Joseph Höffner anmodet om hjelp til de nordiske katolikkers innsats og virksomheter.

velg riktig tobakk

mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANN'S GUL

GB-62

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 5. FEBRUAR: SØNDAG QUINQUAGESIMA.

Ep. I. Kor. 13, 1—13. Ev. Luk. 18, 31—43.

Mandag: Titus, biskop og bekj. Tirsdag: Romualdus, abbed.

Onsdag: Askeonsdag: Fastetidens åpning. Torsdag, fredag og lørdag: Ferialdager.

SØNDAG 12. FEBRUAR: 1. SØNDAG I FASTEN. Ep.

2. Kor. 6, 1—10. Ev. Matth. 4, 1—11.

Mandag og tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Imbredag. Torsdag: Ferialdag. Fredag og lørdag: Imbredager.

SØNDAG 19. FEBRUAR: 2. SØNDAG I FASTEN. Ep.

1. Tess. 4, 1—7. Ev. Matth. 17, 1—9.

Adresseforandringer for bladet St. Olav:

Når kontingenten innbetales skriver enkelte abonnenter en annen adresse på postgirotalongen enn den bladet sendes til. Vennligst bemerk at hvis adressen skal forandres må abonnenten gjøre tydelig oppmerksom på dette, og både den gamle og den nye adressen må oppgis. Ellers blir den ikke rettet. Vi takker samtidig for innbetalt kontingent i år og ber alle som ikke har benyttet innbetalingskortet enda om å gjøre de snarest!

ST. OLAV's eksp., Akersv. 5, Oslo 1

Nytt telefonnr. fra 8. februar: 2072 48

LESERNE SKRIVER

Ungdomsmessen

Hr. redaktør.

Jeg var en av dem som var til stede i St. Hallvard på Kristi Kongefest og fikk erfare hva den nye ungdomsmusikken i messen var.

Jeg er glad i rytmemusikk og sang, men allikevel ble jeg skuffet. Mens sangen pågikk, forsøkte jeg forgjeves å tenke meg at jeg sto i en katolsk kirke. Uvil-kårlig stanset tankene ved et religiøst vekkeselskap, slik man så det i «Broder Gabrielsen».

Skal dette bli den beste løsningen for å trekke ungdommen i større grad til kirken? Det virker slik, etter det jeg leste i Å. R.s artikkel om «Rytmer og spontanitet». Moderne rytmemusikk, som tenåringerne er fôret så godt med fra før, skal også bli det mest tiltrekkende messen kan gi dem. Det ble i artikkelen hevdet at den nye musikken «fikk de unge selv til å føle seg mer engasjert, lykkeligere

over å være med i de hellige handlinger enn noen gang før». — De unge føler seg kanskje mer engasjert i musikken, ja, men ikke i selve ritualet. Jeg tror de heller blir trukket mer bort fra de hellige handlinger enn tidligere, for å gå opp i disse sterke rytmer, som har så lett for å bli det eneste de unge dyrker for tiden.

Musikken var fin i og for seg, men likevel tror jeg ungdommen har godt av å høre litt mer høytidelig musikk i kirken enn den genren som man hører overalt ellers.

Astrid Magnus.

Bønneuken

Den internasjonale bønneuken for kristen enhet ble feiret over hele verden. I den katolske Münster-omen i Vest-Tyskland preket en evangelisk professor, pave Paul ga en spesiell hilsen til «alle kristne brødre», den amerikanske erkebiskop Cody i Chicago lanserte en «plan i tre punkter» for gjennomføringen av enheten, anglikanske geistlige preket i katolske kirker i Hong Kong og oppslutningen om de enkelte møter her i Oslo var større enn før. For å nevne spredte punkter i nyhetsstoffet fra «uken».

SPANIA —

(Forts. fra side 39)

tydelig at for denne generasjon var det annet Vatikanekonsil ikke den gamle spanske generasjons kirkemøte. Og dessuten: den retning Konsilet fikk tilsvarte ikke innstillingen hos en stor del av det spanske hierarki.

Alt dette var av stor betydning for det unge spanske presteskap. For første gang kjente de seg støttet både av pave og konsil og deres åndelige glede kunne ha utviklet seg fruktbart. Men det skjedde ikke. Flertallet av spanske teologer vendte hjem fra hver sesjon med følelsen av å ha lidd et nytt nederlag. Som representanter for enn 99% katolsk nasjon og en lysende teologisk tradisjon, hadde de ikke avgitt noe avgjørende innlegg om dagens

(Forts. neste side)

Vennligst bemerk:

Nytt telefonnr. fra 8. februar: 20 72 48. Dagene 6. og 7. februar vil vår telefon være stengt på grunn av omkoblingen. Det nye nummer står i katalogen for 1967.

ST. OLAV BOKHANDEL OG FORLAG,
Bladet St. Olav's eksp.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag fra kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo. - Tlf. 41 04 41.

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

FRANCISKUHJELPEN, OSLO

Enerhauggt. 4

Kontortid 11—13.

Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Drammen
St. Josephs Hosp.,	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hammerfest
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Hønefoss
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Lillestrøm
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinikk	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

problemer under forhandlingene. Ser man gjennom forhandlingsreferatene, finner man knapt ett betydelig spansk innlegg, selv ikke fra ekstremt konservativt hold.

Disse fakta overrasker ingen som er fortrolige med de siste års åndelige strømninger i Spania. Alle-rede i lang tid har 90 prosent av den teologiske litteratur som selges i spanske bokhandler kommet fra utlandet. Fortrinnsvis franske og tyske teologer har gitt den nye generasjon nye tanker. Og dette i seg selv gamle feno-

men ble enda mer merkbart under Konsilet. I dag finnes bøker av Teilhard, Congar, de Lubac, Schmaus, Rahner, Chenu osv. i nesten alle spanske seminaristers og intellektuelles bibliotek. «Les Editions du Cerf», «Herder» osv. oversettes regelmessig.

Generasjonsmotsetningene er tydelig merkbare også i episkopatet selv. Erfaringene fra Konsilet samt dette at man utnevner unge hjelpebiskoper som står i direkte kontakt med den nye generasjon, har ført til at det har dannet seg nye meninger

innen hierarkiet. Denne «gruppen» av-slo for eksempel i Rom den 7. desember 1965 å undertegne et brev fra episkopatet til Spanias katolikker fordi de ikke syntes det var samklang mellom brevets innhold og kirkemøtets tanker og resultater. Deres holdning førte til at brevet ble omredigert og forbedret. Og meddelt verdenspressen.

Spenningen har vært merkbare også siste år, bl. a. ved formannsvalget i bispekonferansen der en sterkt konservativ tendens slo gjennom. Men den «nye» gruppen har en stor personlig-

<p><i>Halden-firmaer</i></p>	<p><i>Karl Knap</i> A/S Tif. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum</p>	<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844</p>	
<p><i>Paul Johannesen</i> <i>Allt i ut og optik</i> TLF. 2011</p>	<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264</p>	<p>OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tif. 3439</p>	
<p>KRISTIANSAND S.</p>		<p>ARENDALE</p>	
<p> ALT I SKILT Elektro-teknikk Industri - Militær Skip - Sykehus Reklame - Varemese Gravør Trygve Kohn Kristiansand S.</p>	<p>OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tif. 21 958 Havstad, Arendal</p>	<p>BYGGMESTER HANS NILSEN Neset 362 Arendal Tif. 22 647</p>	
	<p>SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848</p>	<p>ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460</p>	
<p>DRAMMEN</p>		<p>J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tif. 2360</p>	
<p>Kjente Drammens- firmaer</p>	<p><i>Drammens malerforretning</i> Tif. 83 39 16 - 83 33 32 Inneh. Asbjørn Gundersen</p>	<p>DRAMMEN</p>	
<p>GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tif. 83 41 84 - DRAMMEN</p>		<p><i>American Foto</i> SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tif. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tif. 83 65 65</p>	
<p> TYRILYS A/S TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri</p>		<p>GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen</p>	

het i sin midte, kardinal Bueno Monreal. Han er 62 år og hans hyrdebrev om sosiale spørsmål, ungdommen og Kirkens forhold til den moderne verden er mottatt med begeistring mange steder i landet. Dessuten ser det ut til at dr. Bueno er den første spanske biskopen som inntar en positiv økumenisk holdning til protestantene. Han innkalte videre etter Konsilet en synode i sitt bispedømme i Sevilla og

opprettet et presteråd på 40 mann. Alle blir valgt «demokratisk» i bispedømmet. Man tror at disse tiltak har alarmert den konservative fløy slik at dr. Bueno av den grunn ikke fikk formannshvervet på bispekonferansen.

Av andre unge biskoper som har samme syn som kardinal Bueno kan nevnes biskop Repulles i Salamanca, 47 år gammel og biskop Tarancon i Oviedo, 59 år gammel.

Krisen som i øyeblikket skygger over spansk katolisisme er dyp og alvorlig, skriver dr. Abat bl. a. Men han ser den også som et tegn på livskraft og blomstrende ungdom i en brytningstid. Det annet Vatikankonsil har overalt ført til dette under, og en generasjon som så dypt er preget av Konsilet som dagens spanske, må også vidne om disse ting.

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

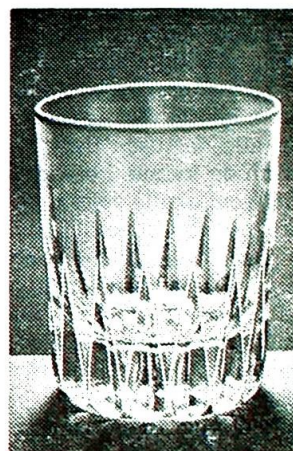

E. M. JACOBSEN

Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Snobbete i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene.

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

HVEM ER REDD?

Edward Albee's drama «Hvem er redd for Virginia Woolf?» er et usedvanlig stykke menneskelig råskap, dokumentert med kyndig raseri. Filmatiseringen (ved regissør *Mike Nichols* og manuskriptforfatteren *Ernest Lehman*) er blitt en hard, opprivende og meget betydelig film. Det siste først og fremst fordi to gode skuespillere yder sitt beste i hovedrollene, og legger minst én alen til for egen regning.

Det er vel fordi ekteskapet er hellig at det også kan forvrenses til et så vanhellig helvete som det noen ganger blir, og som adskillige større diktere før Albee (*Strindberg!*) har skildret det. Setter en konsekvent det negative tegn foran alle de tusen livsytringer mellom mann og kvinne i et ekteskap da lyser dét som skulle være en kjærlighetspakt og et nådemiddel snart av ondskapens fosfor. Det er nettopp dét Albee gjør — med en hensynsløs logikk som fører oss ut i det usannsynlige, men som underveis får sagt oss, snerrende, noe om hvor sårbart mennesket er i sitt desperate behov for kjærlighet, og tilsvarende hvordan hatet og hevnen her råder over talløse spisse våpen og stumpe redskaper, fordi en har fri og hjemmevant adgang til den annens sinn og liv.

George (*Richard Burton*) og Martha (*Elizabeth Taylor*) er et forhutlet, middelaldrende par som har utviklet sin felles menneskelige og ekteskapslige fallitt til et slags bittersøtt nytelsesmiddel — hvis ordet «kjærlighets-hat» har noen mening, blir den anskueliggjort her. Han er en mislykket college-professor, hun rektorens datter — denne kløktige forbindelse, innsiktet på rektorstolen, ble aldri hva de hadde tenkt. Så lever de på stimulanter: Alkohol i mengder og gjensidig plageri utviklet til enslags sadistisk liturgi, med sine innøvede «rubrikker»: Når han sier *det*, sier hun *det*, mens de smiler til hverandre over denne duo

av utstuderte giftigheter. Tilskuere vil de også ha: Et ungt og uskyldig par blir, under det forfyllede nachspiel som utgjør handlingens ramme, trukket inn i deres uhyggelige tvekamp, og mottar — får vi håpe — i løpet av en eneste natt en rystende lekse i hva ekteskapet *ikke* er, men hva det kan forfalle til. Hos George og Martha er der i hvert fall ingen vei tilbake, de deler og lever sin fortvilelse som en makabert innstudert dans over de brutte håp — det er hensynsløst og ekkelt. Og fremragende spilt. Richard Burton visste vi jo bringer meget med seg, fra sin bakgrunn i engelsk teater. Men Elizabeth Taylor er her velgjørende langt fra sine tomme og intetsigende *glamour*-roller (som den ulidelige «Cleopatra!») og spiller på livet løs et menneskelig vrak som drar et annet menneske med seg ned i elendigheten.

«Hvem er redd for Virginia Woolf?» er forlenget utropt som en stor filmbevisning, og innstilt til en rekke filmpriser, av dem som tildeles, ikke for rekordartede sjokkvirkninger (filmen ligger godt an også her), men for betydelig kunstnerisk innsats.

Den er også velegnet til å aktualisere det vanskelige problemet om «film og moral». I sin innette voldsomhet er den vel knapt egnet for folk med svake nerver, egne såre ekteskapsproblemer av deprimerende art, eller ganske unge og umodne tilskuere som knapt kan ventes å gjennomskue dens ekstreme og ensidige utlevering av «virkeligheten». Med all sin åpenhet er nemlig filmen om ekteskapet mellom George og Martha et abstrakt og intellektuelt konstruert stykke virkelighet — rendyrket til et virkelighetsfjernt grensetilfelle, for eksperimentets skyld.

Som sådan inngår denne filmen i et vesentlig trekk ved vår tids menneskeskildring: Etterkrigstidens nagende tvil på det gode og skapende i mennesket er så dyptgripende og radikal, at kunsten griper til de «negative bevis» — en uhemmet og total utforskning av det ondes mange muligheter og vikende grenser i mennesket, som bakgrunn for — noe annet. For hva? Ja, her kommer tilskueren inn. Edward Albee er ikke alene om å skape slike sluttede bruddstykker av menneskers liv, hvor det onde er rendyrket frem til en slutt uten konklusjon.

sjon, håp og retning. Kunstneren har selv ikke, og gir ikke noen «løsning». Spørsmålet om hvorvidt hans verk derfor virker nedbrytende eller ikke, faller dermed i vesentlig grad tilbake på tilskueren selv — hva han bærer i seg av dømmekraft, medfølelse, motforestillinger og egne overbevisninger.

Ut fra denne tankegang skulle egentlig ingen være bedre rustet til å «tåle» slike verk enn kristne mennesker som er voksne i sin tro, dvs. som bærer et sterkt verdssystem i seg selv, og bedømmer virkeligheten ut fra det. Det er ganske visst teoretisk — alle har vi ikke utrustning og overskudd til dét. Men det er riktig. Dr. Per Lønning skrev nylig noen ord som ikke helt savner sammenheng med dette: «Det ransakende, det avslørende, det plagsomme kan vi ikke avvise hvis vi ønsker å være sanne. Sol-skinnskildringer uten skygger er usanne, ergo ukristelige. Det er nærmest tragi-komisk når (selvbestaltede) talsmenn for den tro som sterkere enn noen har rettet søkelyset mot «fordervelsens avgrunn i meg», er de første til å hyle ved det minste glimt av «fordervelsen».

Det er riktig sett. Filmkunstens (og litteraturens) påfallende behov for i dag å utforske livets bunnfall, er bare i uinteressante grensetilfeller spekulasjon. Der er fremdeles forskjell på kunst og kloakk. Bak den sjokkerende form finner en oftere noe som alltid avkrever oss en seriøs vurdering: Håpløshetens veldige trusel i den moderne livsfølelse. Og denne filmen beveger seg unektelig i «dødsskyggenes dal» — uten håp.

hrm.